МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

ЦЕНТЪР ЗА КОНТРОЛ И ОЦЕНКА НА КАЧЕСТВОТО НА УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

НАЦИОНАЛНО ВЪНШНО ОЦЕНЯВАНЕ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА

VII клас

20 МАЙ 2015 г.

ВАРИАНТ 3

УВАЖАЕМИ УЧЕНИЦИ,

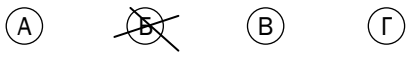
Тестът съдържа 25 задачи по български език и литература.

Задачите са два вида: със структуриран отговор с четири възможности за отговор, от които само един е верният, и с кратък свободен отговор.

Отговорите отбелязвайте със син цвят на химикалката в листа за отговори. Може да работите и върху тестовата книжка, но напомняме, че листът за отговори е официалният документ, който ще се оценява. Поради това е задължително верните според Вас отговори да отбелязвате внимателно в листа за отговори.

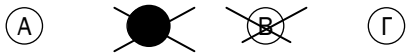
За да посочите своя отговор, срещу номера на съответната задача отбележете със знака **X** буквата на избрания от Вас отговор.

Например:

Ако след това преценките, че първоначалният Ви отговор не е верен, запълнете кръгчето с грешния отговор и отбележете със знака **X** буквата на друг отговор, който приемате за верен.

Например:

За задачите със свободен отговор в листа за отговори е оставено празно място. Използвайте това място, за да запишете своя отговор.

Ако след това преценките, че записаният свободен отговор не е верен, задраскайте го с хоризонтална черта и запишете над него отговора, който според Вас е правилен.

Запомнете! Като действителен отговор на съответната задача се приема само този, чиято буква е отбелязана със знака X. За всяка задача трябва да е отбелязан не повече от един действителен отговор.

ПОЖЕЛАВАМЕ ВИ УСПЕШНА РАБОТА!

Въпроси с избираем отговор

Прочетете текста и разгледайте таблицата, за да изпълните задачи от 1. до 4. включително.

Според своя стил и характер българските народни хорà се класифицират по етнографската област, от която произхождат. Съществуват шест такива области – северняшка, добруджанска, тракийска, родопска, шопска и пиринска. Границите им обаче са съвсем условни, понеже има и хорà, които се практикуват в цялата страна, независимо че носят белега на конкретен регион.

Всяко хоро изисква характерна стойка на тялото и специфично движение на ръцете, което го прави различно от другите хорà. Едновременното изпълнение на движенията със заловени ръце, при което всички са подчинени на общия ритъм, спомага за емоционалното сплотяване на съответния танцов колектив.

Най-популярни са тракийските хорà, които се отличават и с голямо разнообразие. По сложност варират от най-простите до най-сложните, а в темпово отношение съществуват както бавни и умерени, така и много бързи – от 2/4 до 5/16 такта, та дори и в 7/16. В мъжката игра при тракийските хорà са характерни пляскания с дланите, пляскания по бедрата и по ходилата, съчетани със сложни стъпки, с клякания и със завъртания. Женските хорà в Тракия най-често се играят при вокален съпровод от самите участнички в танца.

Народно хоро	***Етнографска област***	***Тактов размер***
Дунавско хоро	Северняшка област	2/4
Трите пъти	Тракийска област	4/8
Еленино хоро	Северняшка област	7/8
Граовско хоро	Шопска област	2/4
Пайдушко хоро	Северняшка област	5/8
Дайчово хоро	Северняшка област	9/8
Право хоро	Тракийска област	2/4

1. Текстът е откъс от:

А) статия за българския фолклор
Б) учебник по география на България
В) автобиография на танцьор на хорà
Г) инструкция за играене на хоро

2. За хорà от коя етнографска област се дава конкретна информация и в текста, и в таблицата?

А) северняшката
Б) шопската
В) тракийската
Г) пиринската

3. Кое от твърденията е вярно според информацията от текста и от таблицата?

А) Според учените съществуват шест етнографски области, като всяка от тях има по едно хоро.
Б) Хорàта, които се практикуват в цялата страна, не принадлежат на нито една етнографска област.
В) Женски хорà при отсъствието на вокален съпровод се играят само в тракийската етнографска област.
Г) Най-популярни са хорàта от тракийската етнографска област, като пример за това е Право хоро.

4. Кои хорà са еднакви в темпово отношение според информацията от таблицата?

А) Дунавско хоро и Право хоро
Б) Пайдушко хоро и Дайчово хоро
В) Еленино хоро и Граовско хоро
Г) Трите пъти и Дунавско хоро

5. Кое от изреченията е сложно съставно изречение с подчинено определително изречение?

А) Бях сигурен, че след време ще разбере истината за случилото се.
Б) Съмнително е дали ще приемат предложението ни за участие в проекта.
В) Новината, че не се класира за втория кръг на турнира, я разстрои.
Г) Корабът напусна пристанището чак когато вълнението на морето спадна.

6. Какво е по вид изречението?

Застанал до вратата като войник на пост, той продължаваше да се безпокои за срещата, която му предстоеше.

А) сложно съчинено изречение
Б) сложно съставно изречение
В) сложно смесено изречение
Г) просто разширено изречение

7. В кое от изреченията НЕ е допусната пунктуационна грешка?

А) Момичето се върна вкъщи и, когато обмисли случилото се в училище, позвъни на майка си по телефона.
Б) Кучето, отпуснало се върху напечените от слънцето стълби, скочи, щом чу стъпките на стопанката и заподскача към нея.
В) Младежът се извини за невъздържаната си реакция само защото доброто възпитание го изискваше, и напусна залата.
Г) И пред своите служители, директорът посочи неотложните стъпки, които са предприети, за да се подобри качеството на работа.

8. Кой от подчертаните глаголи е от несвършен вид?

А) Всички прекрачиха прага на новата къща.
Б) Прегледаха документите на кандидатите.
В) Бързо преодоляваха всяко препятствие.
Г) Пренасочиха движението на автомобилите.

9. В кое от изреченията е използвана глаголна форма за условно наклонение?

А) Щял да участва в тренировката преди мача, ако се чувства добре.
Б) Ако се чувства добре, той би ли участвал в тренировката преди мача?
В) Предлагам, ако се чувства добре, да участва в тренировката преди мача.
Г) Ако се чувства добре, ще участва ли в тренировката преди мача?

10. Кое фразеологично словосъчетание е с различно значение от това на останалите?

А) треперят му мартинките
Б) тръпки го полазиха
В) кръвта му замръзна
Г) светна му пред очите

11. Коя от подчертаните думи е употребена неуместно в изречението?

Вълнуващото преживяване (А) на борда на кораба включва седемдневен пълен пансион (Б) и разнообразни забавления, съчетани с приятното усещане (В) за спокойствие и уют, което оставя неизлечими (Г) спомени у пътуващите.

12. В кой от редовете има пунктуационна грешка при цитирането?

А) В творбата „Неразделни" Калина разкрива любовта си с „шепота на плахи листи".
Б) Елин Пелин споделя: „В родното си село прекарах незабравими детски години".
В) „Закачлива и обична", песента на Пенка се носи звънливо над цялото поле.
Г) Със сравнението: „идат като тигри" е означена ожесточеността на поробителите.

13. Стихосложението, постоянните епитети и повторенията, типични за българския фолклор, са характерни за творбата:

А) „Заточеници"
Б) „Българският език"
В) „На прощаване в 1868 г."
Г) „Опълченците на Шипка"

14. Кой елемент от образа на родното пространство присъства и в одата „Опълченците на Шипка", и в повестта „Немили-недраги" от Иван Вазов?

А) Пирин
Б) Дунав
В) Марица
Г) Балкана

15. Защо Бай Ганьо отива на гости у Иречек?

А) защото е поканен от професора
Б) за да се запознае със семейството му
В) за да си спести разходите за хотел
Г) за да купи българско розово масло

16. Коя творба има подзаглавие „11 август 1877"?

А) „Заточеници"
Б) „Немили-недраги"
В) „Българският език"
Г) „Опълченците на Шипка"

17. Коя двойка думи НЕ разкрива контраста между поведението на баба Илийца и на калугера Евтимий?

А) смелост – страх

Б) вяра – безверие

В) милосърдие – родолюбие

Г**)** човеколюбие – егоизъм

18. В коя творба преживяванията на героите НЕ са свързани с любовта към родината?

А) „Заточеници“
Б) „Неразделни“
В) „Една българка“
Г) „Немили-недраги“

<u>Въпроси с кратък свободен отговор</u>

19. Попълнете таблицата, като в първата колона запишете буквата, с която е означено фразеологичното словосъчетание, а срещу нея във втората колона – цифрата, която посочва съответното значение.

А) хвърлям прах в очите	1) излагам се на опасност
Б) хвърлям си силите	2) заблуждавам чрез хитрост
В) хвърлям се в огъня	3) отправям остри нападки
Г) хвърлям гръм и мълнии	4) не се щадя при работа

20. Преобразувайте пряката реч в изречението в непряка, като спазите правилата за пунктуационно оформяне и запазите основното глаголно време.

– Ще ми обясниш ли какви ги вършиш в междучасието? – запита учителят и го погледна строго.

21. Открийте и запишете подчиненото подложно изречение в състава на сложното изречение.

Оказа се, че човекът, който се нанесе в съседното жилище, е новият ни учител по математика.

22. Препишете текста, като редактирате допуснатите правописни и пунктуационни грешки, както и грешките при членуване.

Сабуди ни дъжда. Небето се беше навъсило приливайки от черно във сиво и после в тъмно синьо, а испаренията от дъждът се разстилаха над склоновете и убгръщаха величественните борове като че ли искаха да скрият красотата на това чудно място. Каква глетка само, какви форми и багри!

23. В първата колона запишете буквата, след която са дадени цитати от изучени в VII клас творби, а срещу нея във втората колона – името на литературния герой, за когото се отнасят.

А) „…щеше да каже нещо, но думата се задъни в гърлото ù...; тя тръгна безнадеждно…“
Б) „Най-после той доближи брега, вмъкна се в долчето и там се спря и се ослуша.“
В) „Бяла пребрадка небрежно бе паднала над чело… Тъмнееха гъсти ресници, мъртвешки склопени.“
Г) „Право казано, табакерата беше в джеба му, но трябваше да намери предлог да понавести дисагите…“

24. Попълнете таблицата, като в първата колона запишете буквата, с която е обозначено природното описание, а във втората колона посочите художествената творба, от която е цитираният откъс.

А) „...един дебел пласт лед беше облякъл като в медна броня величествената река.“
Б) „...реката монотонно и жаловито шумтеше в дола и се губеше с глух тътен в завоя между високо надвесени скали.“
В) „Долу – ад! Нещо ври, кипи, беснува се, гърми, като че потърсва цялата околност, снопове пяна се мятат като фонтани нагоре...“
Г) „Свило се е синьо небе над земята и сипе огън и жар. Над широкото поле трепери адска марана.“

25. Запишете в две-три изречения какво внушават думите от творбата „Българският език“:

Език свещен…

<u>Дидактическа задача:</u> Прочетете текста и го преразкажете подробно от името на неутрален разказвач.

ИЗ „НА ИЗТОК ОТ ЗАПАДА”

Мирослав Пенков

[…]

Плувахме бавно, стояхме близо до брега. Хванах една мрянка под някакъв камък, но Вера ме накара да я пусна. Най-сетне видяхме кръста над водата. Грамаден, тежък, с ръждясали крака, с ръце, които улавяха залезното слънце.

Кой не знаеше историята за удавената църква? Едно време, преди Балканската, на изток от реката живял някой си богаташ. Деца нямал, нито пък жена, та като легнал да мре, повикал слугата с последно желание – да построят с негови средства църква в селото. Построили църквата на запад от реката, а за да я изпише, селяните повикали отдалеч един млад зограф. Две години майсторът изписвал църквата. Запознал се там с едно девойче, влюбил се в него, оженили се и заживели двамата, на запад от реката, близо до църквата.

Пламнали Балканските войни. След тях и Първата световна. България загубила войните и много българска земя раздали на сърбите. В селото пристигнали трима чиновници – един руснак, един французин, един англичанин. Рекли: това, що се простира на изток от реката, остава в България. Това, що лежи на запад, е вече сръбско. Войници завардили бреговете, решили да съборят моста. Като се върнал младият зограф (той бил заминал да изписва друга църква), войниците го спрели. Не можело, казали му, да прекоси границата, да се върне при жена си.

В отчаянието си зографът насъбрал народ и го заставил да отклонят реката на запад, на запад, догде не заобиколяла цяло село. Защото заповедта била такава: що лежало на изток от реката, оставало в България.

Така и не мога да си представя как са пренасяли тия камъни, тия дървета, как са ги натрупали на камара. Защо войниците не са ги спрели, аз не знам. Но отклонили реката и изглеждало, сякаш ще заобиколи тя селото. Ала усукала се реката, облизала с езика си друг път, по-пряк и лесен. Нахлула през долната махала. Погълнала хòра и къщи. Дори и църквата, в която майсторът бил вложил две години труд, останала в търбуха ù.

С Вера погледахме кръста, а аз изскочих на брега.

– Дълбокичко изглежда – казах.

Тя ме потупа по гърба.

– Ако те е страх, няма нищо.

Но имаше нещо. Стиснах очи, поех дълбоко дъх и скочих.

– Плувай до кръста! – подвикна тя след мен.

Плувах, като че носех обувки от желязо. Сграбих разпятието и стъпих на хлъзгавия купол. След малко дойде и Вера и за да не я отнесе реката, на свой ред сграбчи кръста.

– Искаш ли погледнем стените? – попита ме.

– А ако се заклещим?

– Ще се удавим.

Тя се разсмя и пак ме сръчка.

– Давай, Носе, гмурни се заради мен.

Отпървом ми беше трудно да се гмуркам с отворени очи. Течението ни теглеше и плувахме с всичка сила, за да достигнем до малкото прозорче под купола. Уловихме решетките и погледнахме вътре. Въпреки мътната вода очите ми паднаха на тоя стенопис: брадат мъж, коленичил до една скала, с ръце, сплетени в молитва. Мъжът се взираше надолу, а пък в далечината към него летеше малко птиче. Под птичето искреше златна чаша.

[…]

Речник:

мрянка – вид речна риба

Ключ с верните отговори

Задача	***Отговор***	***Брой точки***
1.	А	1
2.	В	1
3.	Г	2
4.	А	1
5.	В	2
6.	Б	2
7.	В	2
8.	В	2
9.	Б	2
10.	Г	1
11.	Г	2
12.	Г	2
13.	В	2
14.	Г	2
15.	В	2
16.	Г	1
17.	В	2
18.	Б	1
19.	А) – 2 ; Б) – 4 ; В) – 1 ; Г) – 3	4
20.	Напр. *Учителят го запита ще му обясни ли какви ги върши в междучасието, и го погледна строго.*	3
21.	*че човекът е новият ни учител по математика*	2
22.	*Събуди ни дъждът. Небето се беше навъсило, преливайки от черно в сиво и после в тъмносиньо, а изпаренията от дъжда се разстилаха над склоновете и обгръщаха величествените борове, като че ли искаха да скрият красотата на това чудно място. Каква гледка само, какви форми и багри!*	12
23.	А) – баба Илийца/Илийца; Б) – Македонски; В) – Пенка; Г) – Бай Ганьо	4
24.	А) – „Немили-недраги“; Б) – „Една българка“ ; В) – „До Чикаго и назад“ („Ниагара!...“); Г) – „По жътва“	4
25.	Примерни посоки за размисъл: - почит към родовия корен; приемственост между поколенията; - памет за историческото минало на вековни изпитания; - връзка с най-съкровеното за човека – неговата майка; - съхраняване на националната идентичност през вековете; - инверсия/инверсионен епитет.	6

Общо: 65 точки